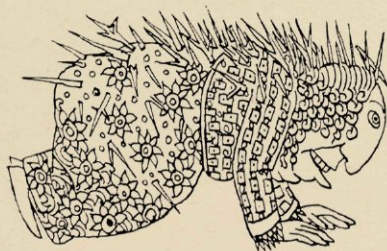

algemeen gewaardeerde geestigheid is volstrekt niet van vroolijken aard; doch ironiek, sarcastisch. De caricatuur beheerscht de geestige romanletterkunde nagenoeg geheel en al, gaat ook naar de planken. De voortreffelijke moderne lachstukken, die met kunstwaarde, zijn ironiek of geven caricaturen. Fransche auteurs hebben in dit genre mooi werk geleverd, maar niemand zal beweren dat het louter vroolijkheid is.

Vroolijk! Het schijnt zoo heelemaal onmogelijk. zoo volstrekt in strijd met de levensbeschouwing der kunstenaars, vroolijk werk te leveren, dat maar zeer enkele begaafden daar wel ereis lust in krijgen. Ze laten het over aan letter-nijveren, die niet in de eerste plaats vragen: wat heb ik in mijn ziel; maar: wat verlangt de boekhandel en het schouwburgpubliek.

En toch duizenden snakken naar opvroolijking!

Vandaar dat men telkens en telkens wêr grijpt naar oudere werken.

Maar dikwijls wordt men dan toch teleurgesteld. De vroolijkheid van een ouder geslacht werkt lang niet altijd aanstekelijk op ons. Het gebeurt zelfs dat ze onzen goeden luim verstoort door de manier, waarop zij is uitgedrukt of door de personen en gebeurtenissen, die haar hebben opgewekt. Wij onderscheiden veel fijner nog tusschen voor ons „echte” — dus meê te voelen — en voor ons „valsche” vroolijkheid, dan tusschen echte en valsche droefheid. Dat de maatstaf verandert weten we allen. Sentimenteel is lang niet meer zooveel in de twintigste eeuw, dan zoo werd genoemd een goed kwart eeuw geleden. Meer ouds ontroert nog dan er ons ouds nog vroolijk maakt.

Tot dat weinige, heusch nog vroolijk ma-

kende uit vroeger jaren behoort het boek van den *Schoolmeester*. 't Is wel zeer opmerkelijk, daar — op het eerste gezicht — de Schoolmeester alleen heeft gemaakt parodieën. Het zijn dan ook parodieën en parodieën, die totaal verouderd zijn, omdat er door wordt bespot een akeligheid in de Letteren, die wij jaren en jaren lang reeds achter ons hebben en die nog niet bezig is weêrom te komen. Maar wat er aantrekkelijks in die gedichten van den *Schoolmeester* is ligt heel veel dieper dan de aardigheid der parodie. Het aantrekkelijke is de vroolijkheid, de jolige fantazie, dat is de voor ons nog altijd echte, de op ons nog immer aanstekelijk werkende vroolijkheid van dien grooten spotvogel, van dien arend onder dat gedierte. Vergelijk hem eventjes bij Van Lennep. Die schreef vermakelijkheden; vermakelijke spraak-kunst, vermakelijke geschiedenis... maar, och, zoo heelemaal van harte moeten we toch niet om hem lachen. Hij is niet vroolijk genoeg in zijn dolheid; althans, nu we vergelijken, op verre na niet zoo als de *Schoolmeester*. We kennen geen lach, die zoo helder en zuiver over onze lage landen heeft geklonken in de heele negentiende eeuw als de zijne. En in onze dagen inspireerde nog de Schoolmeester een componist van groote gaven, Wagenaar, die de *Schipbreuk* op parodieerende muziek zette en later (April 1901) een komische opera ten gehoor bracht, waarvan de buitengewone muzikale verdiensten door alle kenners in Nederland hoogelijk werd geroemd.

Het procédé van den Schoolmeester is eenvoudig. Daarom werd hij juist klassiek en meteen, op eigen gebied, onnavolgbaar. Wie